

A photograph of two people running in a grassy field during sunset. The person on the left is wearing a green jacket and blue jeans, with their right arm raised. The person on the right is wearing a yellow and black plaid sweater and light blue jeans, with their arms outstretched. The background shows trees and a bright sun creating a lens flare effect.

ATT MINSKA VÅLD MOT BARN INOM EU-PROJEKTET JOURNEYS

Rädda Barnen

Kunskapshöjande insatser
och påverkansarbete

**Medfinansierat av
Europeiska unionen**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of European Union or EU JUST. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

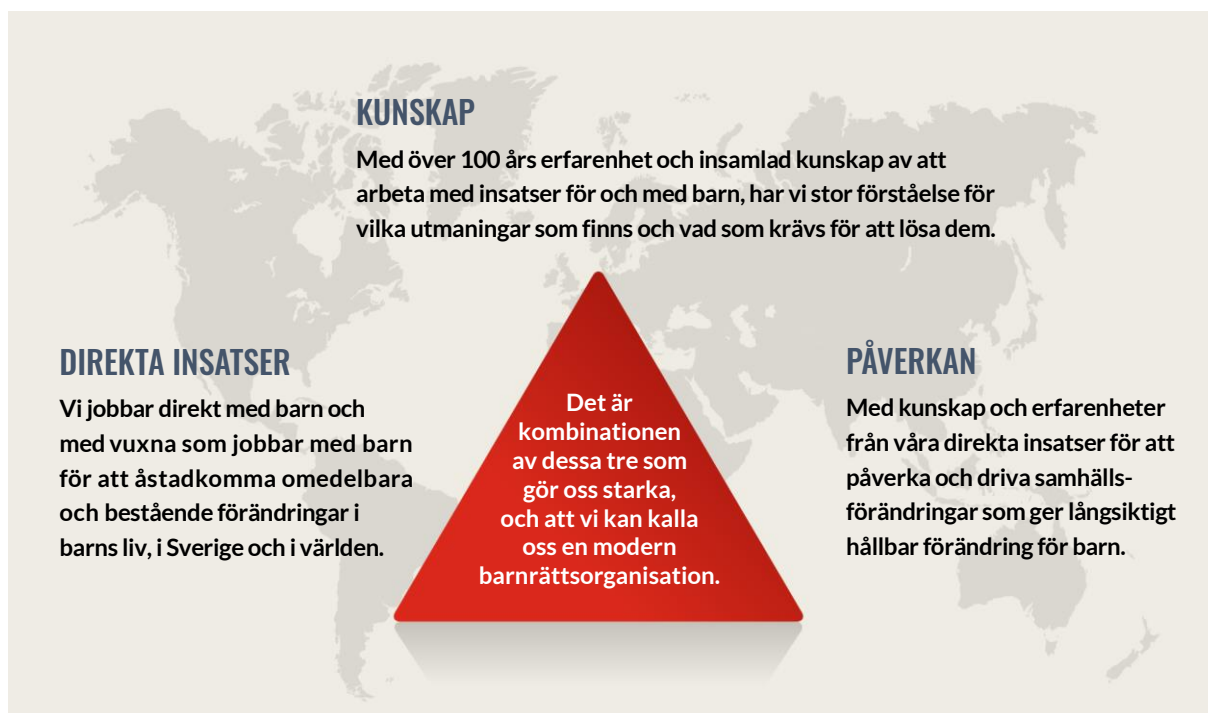
Inledning

Rädda Barnen ingår i ett EU-finansierat projekt som heter JOURNEYS. Detta projekt har som mål att göra rättsprocessen för barn som utsatts för brott mera barnvänligt. Det innebär bland annat att alla barn som kommer i kontakt med ett Barnahus ska känna sig trygga, vara delaktiga i sin process och förstår vad som händer.

I det här underlaget finns olika delar som Rädda Barnen jobbar med inom barns rätt att inte utsättas för våld och syftet är att inspirera till kunskapsspridning och påverkansarbete, både lokalt och regional nivå.

Kunskapshöjande

För att uppfylla sitt löfte jobbar Rädda Barnen utifrån **tre hörnstenar** – *kunskap, direkta insatser* och *påverkan*. Det är kombinationen av dessa tre som gör Rädda Barnen arbetssätt starkare. Fokuset i detta dokument kommer vara *kunskap* och *påverkan*. Vi kommer här presentera hur ni kan jobba kunskapshöjande med material vi på Rädda Barnen har.

För att kunna göra olika kunskapshöjande insatser finns här förslag på fyra olika material som alla på olika sätt bidrar till att minska våld mot barn. **Stopp! Min Kropp!, #Nätsmart, Lugna Lyssna Stärk** och **Var är Sigges hemma?**

Om Stopp! Min Kropp!

Rättigheter

Artikel 12 Barnet har rätt till delaktighet och inflytande.

Artikel 19 Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 34 Barn ska skyddas från alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.

Stopp! Min Kropp! är ett verktyg för barn och vuxna att prata om kroppen, gränser och sexuella övergrepp, både i verkliga livet och på nätet. Det är en del av Rädda Barnens arbete för barn utsatta för våld och övergrepp - i förebyggande syfte men även hur man kan agera när något har hänt.

Det är viktigt att så tidigt som möjligt göra barn medvetna om kroppens värde och hur man kan säga och visa vad som är ok och inte.

Varför behövs Stopp! Min Kropp!?

Syftet med allt som görs kring Stopp! Min kropp! är att göra ämnet mer pratbart för barn och vuxna. Att barn ska förstå vad vuxna och andra barn får och inte får göra med deras kroppar, och att det aldrig är barnets fel om något händer, samt att de ska veta att de alltid kan prata med en vuxen vid behov. Genom att på olika kreativa sätt prata med barn om kroppen, gränser och sexuella övergrepp tror vi att barn lättare kan sätta ord på saker de är med om och underlätta för barn att tidigt be om hjälp. Det som är så bra med Stopp! Min Kropp! är att den finns riktad till barn både i förskoleåldern, lågstadieåldern, fritiden och på nätet. Det finns också en vägledning för vuxna om hur man pratar med barn i olika åldrar om kroppen, gränser och sexuella övergrepp. Vi kommer här kort gå igenom varje del som finns riktad till barn, samt vägledningen för vuxna.

Stopp! Min kropp! Förskolan

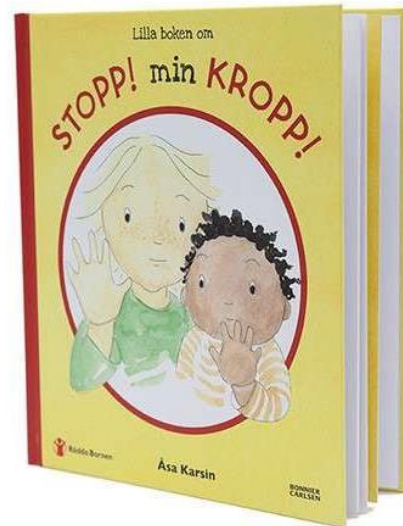
[Stopp! Min kropp!- Förskolan \(raddabarnen.se\)](http://raddabarnen.se)

Genom att prata, sjunga sånger, läsa böcker och leka lekar hjälper vi barn att utveckla sin förståelse för känslor, privata områden, kroppsgränser och samtycke. Lekar kan även hjälpa barn att sätta ord på saker dem är med om och kan underlätta för barn att tidigt be om hjälp. På Rädda barnens hemsida har vi massa material att använda sig av om man vill jobba med Stopp Min Kropp för barn i förskoleåldern. Vi har:

- Affisch som innehåller kroppsregler för yngre barn
- Stopp! Min kropp! Lek och prat. Denna innehåller även Rubens baby
- Lek och prat om känslor
- Lek och prat om att bli lugn
- Lek och prat om kroppen
- Lek och prat om samtycke och att säga stopp
- Lek och prat om trygg närhet

Vi har även två böcker **Lilla Stopp! Min Kropp!** som innehåller ämnen som:

- Trygg närhet
- Privata områden
- Kroppsregler och samtycke
- Bra och dåliga hemligheter
- Integritet

Och boken **Okej med dig? Lilla boken om samtycke** som är en komplettering till Lilla Stopp! Min kropp! Boken. Denna innehåller ämnen som:

- Kroppsregler och samtycke
- Vikten av ömsesidighet
- Rätten till kroppslig integritet
- Vikten av en samtyckeskultur och respektfulla relationer

Stopp! Min Kropp! Lågstadiet

[Stopp! Min kropp! - lågstadiet \(raddabarnen.se\)](http://raddabarnen.se)

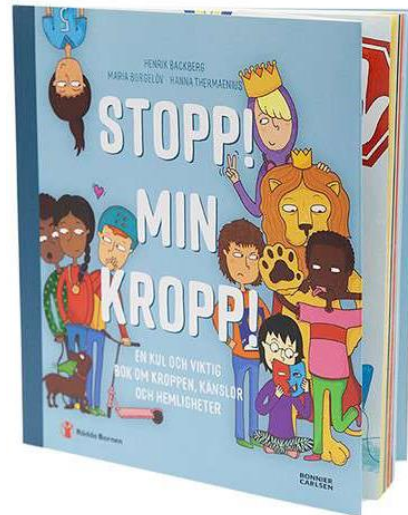
Här hittar ni information och material hur ni kan jobba med Stopp! Min kropp! För barn som går i lågstadiet. På hemsidan har vi en massa material och verktyg att använda dig av om du vill jobba med Stopp! Min Kropp! För elever i lågstadiet. Vi har:

- Handledning guide för dig som vill arbeta med materialet i skolan.
- 6 teman, som varje innehåller ett arbetsblad, Youtube video och frågekort.
 - Tema 1: Lätta och jobbiga känslor
 - Tema 2: Min alldeles egna kropp
 - Tema 3: Stopp! Min Kropp!
 - Tema 4: Det är förbjudet
 - Tema 5: Bra och dåliga hemligheter
 - Tema 6: Trygg på nätet
- Länkar till seminarium och föreläsningar och Stopp! Min Kropp!

Boken Stopp! Min Kropp! Lågstadiet

Den innehåller ämnen som:

- Lätta och jobbiga känslor
- Min alldeles egna kropp
- Det här är förbjudet
- Bra och dåliga hemligheter
- Trygghet på nätet

Stopp! Min Kropp! På fritiden

www.raddabarnen.se/stopp-min-kropp-pa-fritiden

Detta är ett material som vänder sig till barn i åldersgruppen 7–12. Materialet vänder sig mer till ledare inom idrott, eller annan fritidsverksamhet, som stöd hur man kan prata med barnen om frågor som känslor, privata områden och samtycke. Detta material består av:

- Film (som berör olika ämnen som kroppsregler, samtycke och privata områden. Perfekt att se tillsammans med barn vid en samling eller en aktivitet)
- Handledning för vuxna
- Arbetsblad med kroppsregler och trygghetsregler
- Webbutbildning inom Rädda Barnens Tryggare Tillsammans policy
- Förinspelad föreläsning om hur du som ledare, eller viktig vuxen, kan arbeta med materialet

Stopp! Min Kropp! – på nätet

www.raddabarnen.se/stopp-min-kropp-pa-natet

Nätet kan vara en rolig och lärorik plats, men det medför också en risk för barn att hamna i otrygga situationer. Vi på Rädda Barnen tänker att det är viktigt att vuxna är närvarande och stöttande, för att öka barns trygghet på nätet. Det är viktigt att vi vuxna pratar med barn om både nätets goda och dåliga sidor. Med detta material kan barn själv lära sig mer vad som är okej och inte okej på nätet. Detta material består av:

- En Youtube film
- En quiz för att surfa tryggt
- Tips för vuxna
- Föreläsningar och seminarium

Hur kan vi sprida Stopp! Min kropp!?

Det finns många olika sätt man kan jobba med Stopp! Min Kropp! på. Vi behöver bli fler trygga vuxna kring barnen och göra jobbiga ämnen pratbara. Det är först när vi vuxna vågar prata med barnen om vad som är okej eller inte okej att någon annan gör emot en, som gör att barnen kan känna sig tryggare att vända sig till en vuxen om någon gör något emot deras kropp dem inte gillar eller förstår.

Vilka **målgrupper** kan man då vända sig till om man vill sprida information om Stopp! Min Kropp!?

- Föräldragrupper (via exempelvis Öppna Förskolor, förskolor, föreningar, regionen, kommunen osv).
- Skolor (lågstadium klasser, lärare, elever).
- Ledare i föreningar (så som idrottsföreningar, teaterklasser osv. Viktigt här att se hur den lokala kontexten ser ut där du/ni bor och verkar, vad för föreningar finns det?).
- Anställda inom kommunala fritidsaktiviteter (simhallar, fritidsgårdar osv).
- Anställda inom religiösa samfund som har barnaktiviteter.

På Rädda Barnens hemsida finns det även en **affisch om kroppsregler** på 5 språk, svenska, engelska, persiska, kurdiska, spanska och arabiska. Dessa kan man skriva ut och ta med sig till de grupper man träffar. Man kan även då uppmana personal i skolor, föreningar, simhall osv att sätta upp denna affisch på anslagstavlor, toaletter, eller använda sig av innan man börjar lektionen eller idrotten.

Stöd och kunskap för medlemmar

- [Stopp! Min kropp! \(raddabarnen.se\)](http://raddabarnen.se)
- Det kan vara bra att hitta andra aktörer i sitt närområde som man kan samarbeta med. Det kan till exempel vara ideella organisationer, föreningar, studieförbund och andra lokala initiativ och mötesplatser.
- I Rädda Barnens kalender kan man hitta utbildningstillfällen, föreläsningar och webinarium som berör många olika ämnen. För den som är/vill är det en möjlighet att fördjupa sina kunskaper och att få stöd och inspiration för att arbeta med Rädda Barnens material.

Om #Nätsmart:

Rättigheter

Artikel 19 Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 34 Barn ska skyddas från alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.

Nätet har blivit en självklar del av barns vardag, en plats där de kan spela, träffa vänner, se på film och lyssna på musik. Återkommande mätningar visar att barn i Sverige användning av mobiltelefoner, internet och sociala medier ökar för varje år. Nätet har gett barn större tillgång till världen, samtidigt som det ger världen större tillgång till våra barn.

Syftet med Nätsmart är att vuxna ska kunna prata med barn i olika åldrar om kroppen, gränser och sexuella övergrepp via nätet.

Som förälder eller viktig vuxen i barns närhet kan det kännas svårt, till och med hopplöst, att hänga med i barnens liv på nätet och därmed också veta hur vi ska kunna hjälpa dem. Men vi har goda möjligheter att stötta och vägleda barn på nätet, och på så sätt förebygga att de råkar illa ut.

Målet är att öka vuxnas kunskap om kroppen, gränser och sexuella övergrepp via nätet.

#Nätsmart finns på Rädda Barnens hemsida att ladda ner på olika språk eller att beställa på Rädda Barnens webbshop [NÄTSMART- prata med barn om att vara trygg på nätet](#)

#Nätsmart innehåller:

- Om övergrepp via nätet
- Barns relation till nätet
- Tips på hur du kan prata med småbarn, skolbarn och tonåringar

Varför behövs #Nätsmart?

Vi vill att vuxna ska bli modigare att prata om saker som kan vara jobbiga. Forskning visar att det bästa skyddet för barn/unga är att de har stöd och hjälp av vuxna om något skulle hända. #Nätsmart syftar inte till att barn själva ska ta ansvar över kränkningar eller sexuella övergrepp som kan ske via nätet. Utan det ansvaret ligger alltid hos de vuxna. Men genom att göra ämnet lättare att prata om, kan vuxenvärlden få bättre förståelse vad barn/unga behöver och upplever.

Hur kan vi sprida #Nätsmart?

Det behöver inte vara svårt eller tidskrävande att arbeta med #Nätsmart. För den som har lite tid kan det räcka med att sprida information via sociala kanaler eller dela ut folders. Den som vill engagera sig mer kan bjuda in till samtal och föreläsningar.

Följande målgrupper är viktiga i spridningen av vägledningen:

- Föräldragrupper (via exempelvis Öppna Förskolor, förskolor, föreningar, regionen, kommunen osv).
- Skolor (lågstadium klasser, lärare, elever).
- Föreningar (så som idrottsföreningar, teaterklasser osv. Viktigt här att se hur den lokala kontexten ser ut där du/ni bor och verkar, vad för föreningar finns det?).
- Det kan vara bra att hitta andra aktörer i sitt närområde som man kan samarbeta med. Det kan till exempel vara ideella organisationer, föreningar, studieförbund och andra lokala initiativ och mötesplatser.

Stöd och kunskap för medlemmar

- [Stopp! Min kropp! \(raddabarnen.se\)](http://raddabarnen.se)
- Rädda Barnen har tagit fram en utbildning som heter "Barns trygghet på nätet". En del medlemmar och kanslipersonal har gått utbildningen, kolla om det finns personer i ditt län som gjort det som kan guida dig/er genom den för att kunna använda er av den när ni träffar viktiga vuxna, eller ungdomar.
- I Rädda Barnens kalender kan man hitta utbildningstillfällen, föreläsningar och webinarium som berör många olika ämnen. För den som vill är det en möjlighet att fördjupa sina kunskaper och att få stöd och inspiration för att arbeta med Rädda Barnens material. Den 14 mars hålls en utbildning klockan 18.00-19.15 för medlemmar som vill ha kunskap om barns trygghet på nätet. Det är en utbildning för utbildare.

Om Lugna, Lyssna, Stärk

Rättigheter

Artikel 12 Barnet har rätt till delaktighet och inflytande

Artikel 17 Barnet har rätt till tillgång till information, särskilt sådan som rör barnets välfärd och fysiska och psykiska hälsa.

Artikel 39 Barnet har rätt till rehabilitering

Lugna, Lyssna, Stärk är Rädda Barnens vägledning för att stötta barn vid allvarliga händelser i samhället. Allvarliga händelser och krissituationer kan ta form på många olika sätt, men gemensamt för dem alla är att de präglas av osäkerhet, brist på information och att det är svårt att påverka situationen själv.

Syftet med Lugna Lyssna Stärk är att barn ska ges det stöd och den rätt till information, delaktighet och rehabilitering som dem har rätt till enligt barnkonventionen. Psykologisk första hjälp handlar om att skydda barnet från ytterligare påfrestningar efter skrämmande händelser och att hjälpa till att hantera starka känslor och praktiska problem. I Lugna, Lyssna, Stärk finns konkreta verktyg och aktiviteter för att främja trygghet, lugn, gemenskap och tillit till den egna förmågan att klara av den svåra situationen.

I Lugna, Lyssna, Stärk får du lära dig om:

- Olika typer av kriser som drabbar många barn samtidigt
- Om psykologisk första hjälp och hur du kan använda den
- Exempel på vanliga krisreaktioner hos barn
- Hur du stärker känslan av trygghet, lugn, gemenskap hos barn
- Hur du stärker barnets självtillit och tilltron till samhället

Varför behövs Lugna Lyssna Stärk?

Rädda Barnen arbetar för att fler vuxna ska få större kunskap om krisstöd.

Målet är att öka kunskapen hur vuxna kan möta barn i kris.

Hur kan vi sprida Lugna Lyssna Stärk?

Det behöver inte vara svårt eller tidskrävande att arbeta med Lugna, Lyssna, Stärk. För den som har lite tid kan det räcka med att sprida information via sociala kanaler eller dela ut folders. Den som vill engagera sig mer kan bjuda in till samtal och föreläsningar.

Det kan vara bra att hitta andra aktörer i sitt närområde som man kan samarbeta med. Det kan till exempel vara ideella organisationer, föreningar, studieförbund och andra lokala initiativ och mötesplatser.

Materialet kan till exempel spridas till;

- Skolpersonal
- Fritidspedagoger
- Tränare
- Föreningsledare
- Vårdnadshavare
- Socialsekreterare
- Ungdomsmottagningar
- kvinno- och tjejjourer.

Det är viktigt att komma ihåg att **alla** kan ge psykologiska första hjälp, och den kan ges både till enskilda barn eller i grupp. Att bidra med tid, engagemang och lugn räcker långt.

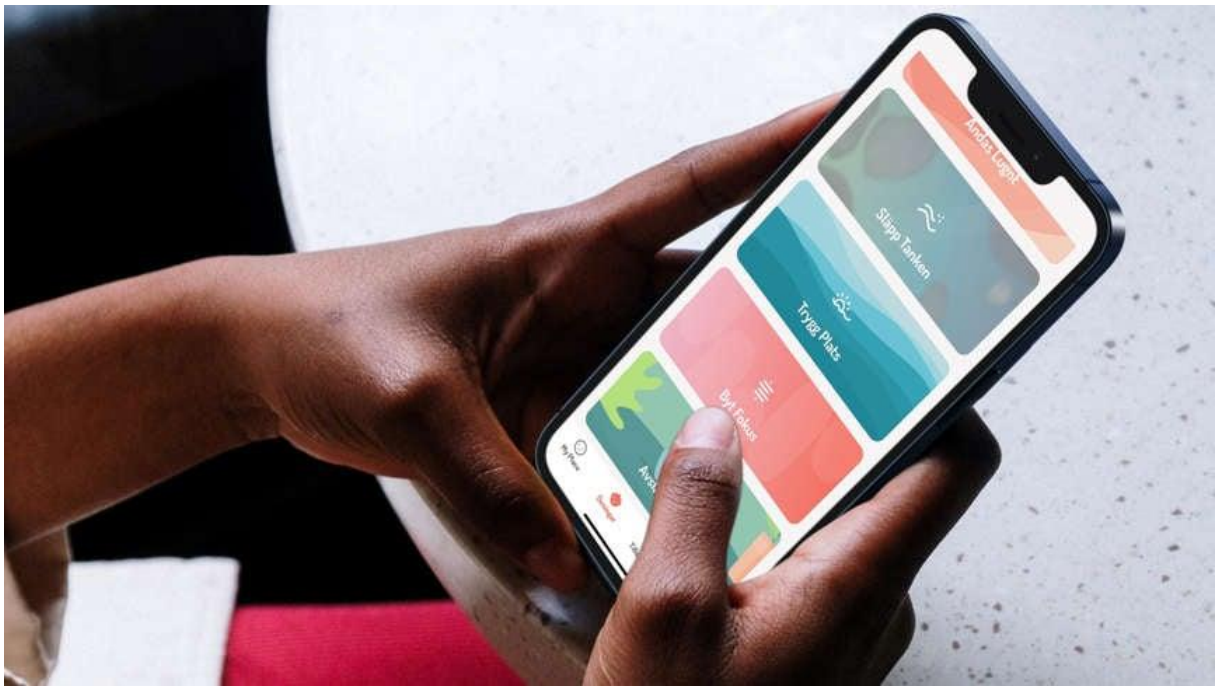
Vilket material för krisstöd har Rädda Barnen?

På Rädda Barnens hemsida finns **vägledning** kring Lugna, Lyssna, Stärk på flera olika språk. Den kan användas som utgångspunkt för samtal eller föreläsningar med personer som är intresserade av att veta mer om krisstöd till barn.

Länk: [Psykologisk hjälp för barn i kris \(raddabarnen.se\)](https://www.raddabarnen.se/psykologisk-hjalp-for-barn-i-kris)

På Rädda Barnens hemsida finns kortfattade **informationsfoldrar** som ger stöd till föräldrar vars barn har varit med om något skrämmande och stöd direkt till barn som har varit med om något skrämmande. De kan laddas ned och delas ut till barn och vårdnadshavare, eller till personer som kommer i kontakt med barn och vårdnadshavare.

På hemsidan finns också **en video** om Lugna, Lyssna, Stärk med mer information som man kan titta på eller sprida i olika kanaler.

Rädda Barnen har också utvecklat **appen** Safe Place som kan användas för att hjälpa barn och unga att minska oro och stress. Där finns enkla övningar för att komma till ro och må bättre. I appen finns även kunskap om tankar, känslor och vanliga reaktioner när något jobbigt har hänt. Safe Place finns att ladda ned gratis i AppStore eller GooglePlay.

Stöd och kunskap för medlemmar

I samverkan med Röda Korset har en **webbutbildning** om krisstöd till barn tagits fram. Den finns på Röda Korsets läroplattform Learnster och tar ca 40 minuter att genomföra. Om man vill arbeta med att sprida och informera om Lugna, Lyssna, Stärk kan det vara en bra idé att först själv gå utbildningen. Man kan också tipsa personer som kan komma att möta barn i krissituationer om webbutbildningen. I Rädda Barnens kalender kan man hitta utbildningstillfällen, föreläsningar och webinarium som berör många olika ämnen - bland annat Lugna, Lyssna, Stärk och barnkrisstöd. För den som är/vill är det en möjlighet att fördjupa sina kunskaper och att få stöd och inspiration för att arbeta med Rädda Barnens material.

Om Var är Sigges hemma?

Rättigheter

Artikel 19 Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Detta är en bok som handlar om Sigge, som bor i ett hem där mamman inte riktigt kan ta hand om Sigge. En dag kommer vuxna hem till Sigge för att hjälpa, och Sigge får flytta till ett familjehem. Denna bok berör det som kallas försummelse eller omsorgsvikt, vilket är två begrepp som innefattar allt från att sakna varma vantar om vintern, till att bli lämnad ensam utan känslomässig omsorg. **Syftet** med Sigges hemma är att göra svåra ämnen så som våld pratbart.

Varför är det viktigt att prata om försummelse?

Enligt WHO (World Health Organisation) är försummelse en form av våld mot barn. Barn som växer upp i ett hushåll där försummelse finns har även ökad risk att bli utsatt för annan typ av våld, så som fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. **Målet** med boken Var är Sigges hemma är att öka barn och vuxnas kunskap om försummelse*.

*Barn har rätt till en uppväxtmiljö med vuxna som förstår och tillgodoser deras behov, ger positiv uppmärksamhet och skapar struktur i vardagen. När barn oavsett anledning inte får sina grundläggande behov tillgodosedda av sina omsorgspersoner kallas det försummelse. Ett annat begrepp som används synonymt är omsorgssvikt.

Hur kan vi sprida kunskap om försummelse?

Alla familjer har kämpiga dagar till och från. Att våga söka stöd/hjälp tidigt är såklart det bästa sättet att minska att barn utsätts för försummelse. Detta är oftast lättare sagt än gjort, därav är det viktigt att gå ut och prata om försummelse och dess innebörd för vuxna. Detta kan göras på olika sätt. För viktiga vuxna som möter barn som placeras på jour- eller familjehem har vi på Rädda Barnen hemsida material som dem kan arbeta utifrån [Var är Sigges hemma \(raddabarnen.se\)](http://Var.är.Sigges.hemma.raddabarnen.se). Dessa är:

- *Det första dygnet gör stor skillnad* Denna PDF innehåller checklistor som fokuserar på hur en jour- och familjehemsförälder kan hjälpa och trygga barnet genom anpassad information, struktur och nyfikenhet.
- *Att byta sitt hem - arbetsblad för barn som fått nytt hem* Det här arbetsbladet är till för barn som blivit placerade i en jour eller familjehem. Syftet är att detta arbetsblad ska göra det lättare för barn att prata med vuxna om att byta sitt hem.
- *Bra avslut gör skillnad* Denna PDF innehåller checklistor för att underlätta ett avslut av en placering på en jour- eller ett familjehem, och övergången till ursprungshemmet eller nytt jour- eller familjehem. Vuxna kan göra mycket för att underlätta dessa övergångar.

Andra **målgrupper/aktörer** man kan vända sig till och belysa ämnet om försummelse är:

- Skolpersonal
- Fritidspedagoger
- Tränare
- Föreningsledare
- Vårdnadshavare
- Socialsekreterare
- Ungdomsmottagningar
- kvinno- och tjejjourer.

Stöd och kunskap för medlemmar

Det kan vara bra att hitta andra aktörer i sitt närområde som man kan samarbeta med. Det kan till exempel vara ideella organisationer, föreningar, studieförbund och andra lokala initiativ och mötesplatser.

I Rädda Barnens kalender kan man hitta utbildningstillfällen, föreläsningar och webinarium som berör många olika ämnen. För den som är/vill är det en möjlighet att fördjupa sina kunskaper och att få stöd och inspiration för att arbeta med Rädda Barnens material.

Vägledning att sprida för viktiga vuxna

På vår hemsida har vi en hel del material gällande vägledning för viktiga vuxna. Här kommer vi presentera 4 olika vägledningar ni kan sprida för viktiga vuxna där dom kan få råd och tips på hur dom kan möta och samtala med barn och unga. Dessa är:

Vägledning – Stopp! Min Kropp!

Detta är en vägledning för vårdnadshavare och viktiga vuxna. Den innehåller tips på hur man kan prata med yngsta barnen, barn i skolåldern och tonåringar om kroppen, gränser, samtycke, sexualitet och integritet. Det finns även information och tips till dig som är orolig över ett barn. Hur du kan fånga upp barnet du är orolig för. Vägledningen avslutas med vart du som är orolig kan vända dig för att få hjälp och stöttning.

För mer info tryck på länken: [Stopp! Min kropp! \(raddabarnen.se\)](https://www.raddabarnen.se)

#Nätsmart – vägledning för vuxna

Detta är en vägledning för vårdnadshavare och viktiga vuxna. Den innehåller tips och råd på hur man kan prata med yngsta barnen, barn i skolåldern och tonåringar om sexuella övergrepp på nätet. Det finns även information och råd till dig om hur du ska agera vid misstanke eller kännedom om något skett via nätet.

För mer info tryck på länken: [NÄTSMART](#)

Vägledning – oro för ett barn

Alla barn har rätt att växa upp i trygga sammanhang. Alla vuxna har därför ett ansvar att uppmärksamma och agera om vi misstänker att ett barn inte mår bra. Med den här vägledningen vill Rädda Barnen att du ska känna dig tryggare kring hur du ska agera när du misstänker att ett barn far illa, eller riskerar att fara illa. Den här vägledningen innehåller:

- När far barn illa?
- Hur kan du prata med ett barn kring svåra ämnen?
- När ska du anmäla din oro?
- Hur går en orosanmälan till?
- Vad är socialtjänstens roll?
- Checklista för föreningar och verksamheter för barn

För mer info tryck på länken: [Vägledning: Vid oro för ett barn \(raddabarnen.se\)](#)

Vägledning - När något har hänt

Många barn är med om svåra händelser under sin uppväxt. Det kan vara att bli slagen hemma, att bli sexuellt utnyttjad, vara med om en olycka eller uppleva hemska saker i samband med krig och flykt. I denna vägledning för vuxna finns kunskap och råd för att stötta barnen på bästa sätt. Den som skrivit denna vägledning är psykologer som jobbar på Rädda Barnen centrum. Den här vägledningen innehåller:

- Vad är en svår händelse och hur kan barn påverkas?
- Hur kan vi stötta barn som upplevt svåra händelser?
- När behöver barn mer hjälp för att gå vidare?

För mer info tryck på länken: [Handbok: När något har hänt \(raddabarnen.se\)](#)

PÅVERKANSARBETE

Som en lokalförening eller distrikt kan man i sina lokala kontexter jobba en hel del med påverkansarbete. Det finns många olika sätt att göra det på. På medlemsidorna på Rädda barnen ([Verktygslåda för lokalt arbete \(raddabarnen.se\)](#)) kan ni finna en verktygslåda på hur ni lokalt kan bedriva påverkansarbete. Det finns 5 frågor att börja jobba/tänka på inför sitt påverkansarbete.

1. Vilket resultat vill ni uppnå?
2. Vem vill ni påverka?
3. När ska ni göra det?
4. Vem i er förening ansvarar för vad?
5. Vad behöver ni göra för ni ska åstadkomma det resultat ni önskar?

I detta dokument kommer vi presentera hur ni kan jobba med påverkansarbete när det kommer till arbetet med Barnahus, rapporten Brott mot barn och rapporten Mellan stolarna. Anledningen att dessa valts ut är att dem går i linje med det som belys i projektet JOURNEYS. Vi kommer i detta dokument mer specifikt presentera hur man gör ett rundabordsamtal, anordnar ett seminarium och/eller jobba med lokal journalistik. Som nämndes ovan finns det fler sätt att jobba med påverkansarbete. Det är bara att följa länken ovan och få mer inspiration.

RUNDABORDSSAMTAL

Vad är det?

Ett rundabordsamtal kan vara en bra metod att använda sig av för att ha en konstruktiv diskussion tillsammans med flera olika aktörer och politiska partier. Genom att arrangera ett samtal sittandes runt ett bord bryter man hierarkier och låter deltagare mötas i diskussioner där allas röster är lika mycket värda.

Vem kan bjudas in?

Ett lagom antal personer brukar vara mellan 7 – 10. Ni får själva välja vilka politiker ni tycker är viktiga att bjuda in till ert samtal, detta beroende på vad ni vill lyfta. Vilka har makt och sitter i rätt nämnd för den fråga ni tänker driva? Andra personer att bjuda in kan vara kommunala tjänstepersoner så som socialtjänsten, BUP och andra organisationer som jobbar med/inom frågan så som polis, åklagarmyndighet och andra frivilligorganisationer.

Vad kan man lyfta/prata om?

Rädda Barnen har en hel del material om påverkansarbete, i denna verktygslåda kommer vi fokusera på påverkansarbetet kring **Barnahus**, rapporten **Brott mot barn** och rapporten **Mellan stolarna**.

ARRANGERA SEMINARIUM

Att ha publika möten ger uppmärksamhet, samtidigt som man kan skapa en intressant diskussion med lokala aktörer. Att anordna ett seminarium där man bjuder in politiker och tjänstepersoner gör att man kan gå på djupet i en fråga. Ett seminarium kan bestå av en kort inledning av Rädda Barnen och vad dagens seminarium ska handla om. Sedan är det upp till er hur ni vill lägga upp fortsättningen. Exempelvis kan man ha en inspiration föreläsning för att sedan avsluta med paneldiskussion eller workshops. Utgå från er egen kontext där ni bor, vilken fråga ni vill fördjupa i er och egna erfarenheter hur ni brukar göra seminarium.

JOBBA MED LOKAL JOURNALISTIK

På Rädda Barnen arbetar vi med media för att, bland annat, påverka politiker, sprida information lokalt och för att belysa hur barn har det i vårt samhälle. De 3 påverkansarbete områdena (Barnahus, Brott mot barn och Mellan stolarna) kan även användas till att göra en insändare eller skriva en debattartikel till sin lokala tidning för att sprida kunskapen ytterligare i sin kommun eller län. Här kommer två tips om man vill jobba med påverkansarbete via media (*Dessa två kommer finnas med som **bilaga 1** och **bilaga 2** för mer info*).

- **Tips inför kontakt med lokalmedia** innehåller tips på om en journalist kontaktar dig, eller du väljer att kontakta en journalist. Saker att tänka på under en intervju, samt saker att tänka på efter en intervju.
- **Tips på hur man skriver insändare/debattartikel** innehåller tips på hur du ska tänka när du skriver en insändare/debattartikel och hur du kan få in den i din lokaltidning.

BARNAHUS

Vad är Barnahus?

Barnahus är en samverkansmodell mellan myndigheter och aktörer som möter barn när misstanke finns om att barnet har utsatts för brott avseende fysisk misshandel, sexualbrott eller barnfridsbrott. Istället för att barnet ska åka runt till flera olika fysiska platser samlas de olika aktörerna under samma tak. På ett Barnahus brukar en säga att det finns fyra rum. Ett rum för skydd, ett för brott, ett för fysisk hälsa och ett för psykisk hälsa. Ett Barnahus med dessa fyra rum har fyra olika huvudmän: socialtjänsten (skydd), polismyndigheten och åklagarmyndigheter (brott), sjukvården med barn- eller rättsläkare (fysisk hälsa) samt psykolog (psykisk hälsa). Barnahusmodellen bygger på tanken att barnets behov genomgående ska vara i centrum. Den fysiska miljön ska vara barnanpassad och organisationen ska vara uppbyggd utifrån barnets behov. Polisanställda med särskild utbildning i barnförhör ska kunna genomföra barnförhör på ett rättssäkert sätt. Socialtjänsten ska kunna samordna sina insatser runt barnet, göra skyddsbedömningar och planera insatser framåt. Det ska finnas möjlighet för rättsmedicinsk bedömning. Barnahus ska också kunna erbjuda psykologiskt kristöd.

Här kan du läsa mer om Barnahus i Sverige: [Nätverk för barnahus - Linköpings universitet \(liu.se\)](https://www.liu.se/natverk-for-barnahus)

Här kan du läsa mer om Barnahus i Europa: [About Barnahus - Barnahus](https://www.barnahus.eu/)

Rekommendationer att lyfta vid ett rundabordssamtal

Rädda Barnen har framtagit en checklista med enkla och tydliga frågor att ställa till regionala och kommunala politiker, samt tjänstepersoner på Barnahus. Syftet med denna checklista är att förbättra barns upplevelse av sin vistelse på Barnahus genom en gemensam dialog. Checklistan möjliggör uppföljningar, jämförelser med andra Barnahus och utvärdering över tid. Checklistan är framtagen med stöd och inspiration av EU Barnahus kvalitetsstandards och gemensamma nationella riktlinjer och kriterier för Barnahus. **Se bilaga 3a för checklista/uppmaningar och 3b flyers (får ni trycka kopior i handen).**

Rädda Barnen har en färdigställd **debattartikel mall** att använda sig av om man vill skriva en debattartikel om Barnahus. Se **bilaga 3c**, den innehåller en mall för regioner/kommuner som **ej** har tillgång till ett Barnahus, samt en mall för regioner/kommuner som **har** ett Barnahus.

Tips på aktörer att bjuda in

- Kommunpolitiker
- Polisen
- Åklagarmyndigheten
- Barnahus (om det finns i den kommunen)
- Socialtjänsten
- BUP

Brott mot barn 2023

För åttonde gången har Rädda Barnen granskat polis och åklagares handläggningstider för allvarliga brott mot barn. Denna rapport behandlar tiden 2018–2022.

Enligt lag ska alla allvarliga brott mot barn handläggas inom 90 dagar. Under perioden 2018–2022 fick mer än vart tredje barn vänta mer än 90 dagar på ett beslut. Barn som utsätts för allvarliga brott riskerar att få vänta alldeles för länge på såväl upprättelse som stöd, skydd och behandling. För långa handläggningstider kan i praktiken;

- Försämra möjligheten att skydda barnet.
- Försämra barnets förtroende för rättsväsendet och vuxenvärlden i stort.
- Försämra kvalitén på utredningarna.
- Försvåra eller omöjliggöra behandlingsinsatser.
- Innebära stora påfrestningar på barn och vårdhandshavare.

Januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Vilket innebär att alla aktörer inom stat, regioner och kommuner som jobbar med och för barn ska följa konventionen. En anledning att man inkorporerade barnkonventionen i lagstiftningen var för att stärka synen på barn som rättighetsbärare och att ett barnrättsbaserat synsätt ska få starkare genomslag i allt arbete med och för barn. Rapporten visar dessutom att det finns stora regionala skillnader, barn som utsätts för allvarliga brott får olika hjälp beroende på vart i landet dem bor.

2023 granskade FN:s kommitté för barns rättigheter hur Sverige levde upp till barnkonventionen. Kommittén fann ett antal brister som berör barn som utsätts för allvarliga brott. Detta gällde bland annat:

- Bristen på samverkan mellan olika myndigheter kring det brottsutsatta barnet.
- Brist på resurser, kunskap och kompetens.
- Brist på effektivitet och kvalitet i utredningar av brott mot barn.
- Brist på tydlig lagstiftning kring samverkan inom Barnahus.

Regionala rekommendationer att lyfta vid ett rundabordssamtal

Som nämnts ovan finns det stora regionala skillnader i landet. Här kommer därav ett par punkter man kan lyfta vid ett rundabordssamtal i sin kommun.

- Polis och åklagare följer den lagstiftning som finns och utreder brott mot barn inom två veckor efter polisanmälan.
- Samverkan mellan berörda myndigheter prioriteras för att säkerställa ett bra bemötande av barnet och en hög kvalitet på förundersökningarna.
- Barns rätt att komma till tals och få information tillgodoses. Information behöver ges av professionella, ibland vid flera tillfällen och vara anpassad efter barnets individuella förutsättningar.
- Alla våldsutsatta barn i Sverige får tillgång till Barnahus som uppfyller kraven på god kvalitet.
- Att barnets rätt till skydd, stöd och rehabilitering tillgodoses såväl före, under som efter dokumenterade sexuella övergrepp mot barn och rättsprocessen.

Nationella rekommendationer

- Ökad kunskap om barns rättigheter och behov behövs i hela rättskedjan.
- Ökad nationell styrning och samordning i arbetet med brott mot barn.
- Barnahus i hela landet med nationella kvalitetskrav.
- Barn ska förhöras av polis inom två veckor efter polisanmälan.

Tips på aktörer att bjuda in

- Kommunpolitiker
- Polisen
- Åklagarmyndigheten
- Barnahus (om det finns i den kommunen)
- Socialtjänsten

MELLAN STOLARNA

Nästan hälften av alla barn i Sverige har någon gång utsatts för våld av en vuxen under sin uppväxt. Skulle vi även lägga till barn och ungdomar som utsätter varandra för våld skulle siffran bli ännu högre. Det är alldeles för många barn i Sverige som utsätts för våld idag som inte har tillgång till det stöd och behandling dem är i behov av för att må bra igen.

Enligt barnkonventionen, som blev lag i Sverige januari 2020, har alla barn rätt att slippa utsättas för våld och alla barn som trots det drabbas har rätt till fysisk och psykisk rehabilitering och social återanpassning. Det finns insatser som hjälper, men trots det finns det barn som inte får tillgång till de stöd- och behandlingsinsatser dem är i behov av. FN:s barnrättskommitté har kritiserat Sverige för att inte ge tillräcklig med stöd och behandling för barn som blivit utsatta för våld. Denna kritik riktas framför allt mot en otydlig vårdkedja där barn faller mellan stolarna.

Rädda Barnens Centrum för stöd och behandling möter dessa barn som inte får den hjälp de är i behov av från elevhälsan, socialtjänsten och/eller hälso- och sjukvård. Rädda Barnen ser stora regionala skillnader i vilka insatser som erbjuds våldsutsatta barn. Vi ser även att vissa särskilda utsatta grupper av barn ges sämre tillgång till vård efter våldsutsattheten. Det handlar om;

- Barn i samhällets vård.
- Barn vars föräldrar tvistar om vårdsnaden.
- Barn i asylprocessen.
- Barn som befinner sig i Sverige utan giltigt uppehållstillstånd.
- Barn i glesbygden.
- Barn som utvecklar egna våldsamma beteenden.

Att inte få den stöd och behandling man har rätt till efter våldsutsatthet är allvarligt och ger stora konsekvenser, främst för det enskilda barnet, men även för samhället i stort. I **Denna rapport** ligger fokuset på de barn som utsatts för våld i hemmet. Det kan handla om fysiskt eller psykiskt våld, försummelse och sexuella övergrepp. Även barn som upplever våld mellan vuxna i hemmet räknas som våld mot barn – barnfridsbrott.

Regionala rekommendationer att lyfta vid ett rundabordssamtal

Här kommer ett par punkter man kan lyfta vid ett rundabordssamtal i sin kommun. Dessa punkter gäller även nationellt. I rapporten står det **hur** och **varför** för varje punkt, som man kan läsa in sig på. **Bilaga 4** ger även tips på hur ni kan förbereda er inför ett rundabordssamtal gällande denna rapport.

- Fånga upp varje barn som har behov av stöd och behandling efter våldsutsattheten.
- Undanröja hinder så att barn får de behandlingsinsatser de behöver för att må bra igen.
- Se till att det finns ett självklart nummer att ringa för att få stöd i frågor om våld mot barn.
- Hjälpa våldsutsatta barn och vårdnadshavare att hitta rätt bland lokala aktörer.
- Ge varje barn tillgång till likvärdiga Barnahus.

Filmklipp att visa innan ett samtal

[Mellan stolarna - Det dubbla sveket - YouTube](#)

Tips på aktörer att bjuda in

- Kommunpolitiker
- Elevhälsan
- Socialtjänst
- BUP
- Barnahus (om det finns i den kommunen)
- Hälso- och sjukvård

Bilagor

Tips inför kontakt med lokalmedia

Nedan kommer lite tips inför möte med lokaljournalister. Både baserat på om du själv tar kontakt med media eller om de hör av sig till dig.

Tips när journalist kontaktar dig:

- Lyssna på vad journalisten vill prata med dig om. Börjar journalisten ställa frågor och du känner dig osäker på om det är en intervju – fråga!
- Vill journalisten ha en intervju är det bäst att inte ta den direkt, utan be om att få förbereda dig lite. På så sätt hinner du skriva upp vad som är viktigast att ta upp och öva lite snabbt framför spegeln på hur du ska framföra dina budskap/talepunkter.
- Skriv ner namn, telefonnummer och var journalisten ringer ifrån. Det är bra att ha ifall ni vill komma i kontakt även i framtiden.

Tips om du kontaktar journalist:

- Kolla gärna upp om journalisten skrivit om liknande ämnen tidigare.
- Håll samtal eller mail ganska kortfattat. Många journalister uppskattar ett snabbt samtal och vill de ha mer information kan du erbjuda att maila över det.

Tips under intervju:

- Tänk på att allt under samtalet kan bli ett citat, så säg ingenting som du inte kan stå för.
- Känner du att svaren blev fel under en inspelad tv- eller radio-intervju (ex att SVT intervjuar dig på dagen till ett inslag som ska sändas ut på kvällen) - be om att få ta om. Tänk på att det inte går i live-inspelning, då är det skarpt läge.
- Prata lugnt och tydligt. Spekulera inte, utan erkänn när du inte kan besvara en fråga.
- Ha gärna några budskap/talepunkter nedskrivna. Öva gärna på bryggor inför intervjun, dvs att besvara frågan och sedan övergå till budskapen. (För exempel, se längst ner i dokumentet). Men öva inte in allt utantill, då finns en risk att du fastnar i budskapen/talepunkterna och glömmer att besvara journalistens frågor.

Tips efter intervju:

- Be om att få se dina citat innan publicering. I de flesta fall skickar journalisten över citaten på mailen, men ibland ringer de och läser upp dem. Du kan ändra om det blivit missuppfattningar och faktafel, men du kan inte ändra allt i ett citat. Har du sagt något i en intervju kan det bli ett citat.

Tips - insändare/debattartikel

Skillnaden mellan insändare och debattartikel kan variera beroende på tidning. Men generellt är insändare kortare och skrivna av privatpersoner, medan debattartiklar är längre och skrivna av företrädare för en organisation eller ett parti.

Några gånger om året publiceras insändarmallar i olika frågor på Medlemssidorna. De är till för att lokalföreningar och distrikt ska kunna skicka in till sina lokaltidningar.

Tips när du ska skriva insändare/debattartikel:

- Det första du bör kolla upp är vad din lokaltidning har för teckengräs för insändare/debattartikel. Teckengräsen är totala längden på texten, inklusive blanksteg. Teckengräsen kan variera, så kolla upp det innan du börjar skriva.
- Skriv gärna om en fråga med lokal koppling, eller utgå ifrån en nationell fråga och applicera ett lokalt perspektiv på det.
- Betona gärna allmänintresset och ha ett tydligt barnperspektiv.
- Få gärna med en riktad uppmaning om förändring. Vanligtvis är såna uppmaningar riktade till beslutsfattare eller myndigheter.
- Skriv gärna enkelt, undvik gärna svåra ord och för långa meningar.

Tips för att få in texten i din lokaltidning:

- Hör av dig till en debattredaktion åt gången.
- Ring eller maila till debattredaktionen. Berätta kort vem du är och skicka in debattartikeln. Vissa tidningar har även formulär där man kan skicka in texten.
- Vill tidningen publicera din text får du gärna sprida den i sociala medier så att ännu fler läser texten.
- Ibland kommer en replik på din text. Oftast står det på tidningens debattsida hur du ska replikera, men du kan också höra av dig till debattredaktören och fråga om du kan besvara repliken.

Exempel på ämnen du kan skriva om:

- De svenska barnen i Syrien
- Migrationsverkets nedläggning
- Barnfattigdom
- Barn i hemlöshet
- Våld i hemmet
- Meningsfull fritid
- Psykisk ohälsa

Checklista Barnahus

Gäller ert Barnahus alla barn?

Tar ert barnahus emot barn från 0 år upp till 18 år? Ja Nej

Gäller Barnahus brottsoffer för fysisk misshandel, sexualbrott och barnfridsbrott. Ja Nej

Finns det rutiner för användande av tolk? Ja Nej

Finns det kompetens för att ta emot barn med funktionsnedsättning? Ja Nej

Tar ert barnahus emot barn som själva begått brott? Ja Nej

Utmaningar:

En del Barnahus har begränsningar i vilka barn som får tillgång till Barnahus. Det kan till exempel handla om att Barnahus enbart kan ta emot barn som utsätts för specifika brott eller specifika åldrar. En utmaning är att följa barnkonventionen om att barn är upp till 18 år och att erbjuda även de äldre barnen att komma till Barnahus och inte se äldre barn som små vuxna. Vi vet även att mindre barn inte heller alltid får komma till Barnahus. En annan utmaning är om Barnahus har en kompetens att ta emot barn med särskilda behov, till exempel barn med hörselnedsättning, språkstörningsdiagnos, intellektuell funktionsnedsättning och barn inom autismspektrat. Dessa barn är en särskild utsatt grupp för våld, i synnerhet fysisk misshandel och sexualbrott. Ibland händer det att dessa barn inte hörs av polis, trots att det finns indikationer om att brott kan ha begåtts.

Rekommendationer:

Rädda Barnen rekommenderar att Barnahus är till för alla barn utan diskriminering av något slag.

Är Barnahus lokaler utformade för att vara barnvänliga?

Finns det klädkrokar i olika höjder så att barn kan hänga av sina kläder själva? Ja Nej

Kan barn åka kollektivt till Barnahuset? Ja Nej

Är lokalen tillgänglighetsanpassad till exempel så att en rullstol kan ta sig fram överallt och att det finns hörselslinga i lokalen? Ja Nej

Är Barnahuset skyddat från risk att barnet möter misstänkte förövaren? Ja Nej

Finns det möjlighet till att fika? Ja Nej

Finns det möjlighet för rolig och meningsfull sysselsättning för barn i olika åldrar med till exempel böcker, leksaker och pysselmaterial Ja Nej

Utmaning:

Alla Barnahus är inte en välkomnande plats för barn. En utmaning är att det kan vara långt till ett Barnahus för vissa barn, vilket gör att en dag på Barnahus kan bli väldigt lång med transport. Det är inte heller alltid att lokalen är utformad för att välkomna alla barn i form av tillgänglighet och inkludering. En annan utmaning är att ingången till Barnahuset kan vara exponerad för allmänheten och att äldre barn tycker det känns utlämnande. Ytterligare en utmaning kan vara att barnet inte känner sig trygg med att vara skyddad från att möta den misstänkte under brottsutredningsprocessen, till exempel vid parkering och passering in och ut från Barnahuset.

Rekommendationer:

Rädda Barnen rekommenderar att Barnahusets lokaler ska vara trygga för barn att vistas i samt tillgängliga och utformad för alla barn.

Får alla barn som kommer till Barnahus frågan om hur de mår?

Finns det vid samråd utvecklingspsykologisk samt barnpsykiatrisk kompetens? Ja Nej

Finns det tillgång till psykologiskt krisstödjande insatser på ert Barnahus? Ja Nej

Utförs screening av traumasymtom på alla barn som kommer till Barnahuset? Ja Nej

Finns rutin för hur barnet vid behov kommer i kontakt med BUP? Ja Nej

Finns det vid barnförhöret i medhörningsrummet utvecklingspsykologisk och barnpsykiatrisk kompetens? Ja Nej

Utmaning:

Att inte ha barnpsykiatrisk kompetens på Barnahus kan motverka barnets möjlighet och rättighet till rehabilitering. En utmaning är att barn- och ungdomspsykiatrin inte alltid är del av Barnahusets samverkan eller att den barn- och ungdomspsykiatriska kompetensen inte används fullt ut. Att hela kedjan av samråd, krisstöd, screening av psykisk ohälsa och behandling samt återkoppling genomförs av en och samma person är en stor vinst där barnets behov följs genom hela processen innan, genom och efter barnahus. Detta bör gälla även familjemedlemmar. Att ett barn får frågan om hur den mår efter att varit våldsutsatt är en grundförutsättning för att säkerställa barnets rätt till planering för insatser kring rehabilitering och återanpassning.

Rekommendationer:

Rädda barnen rekommenderar att det finns barnpsykiatrisk kompetens på Barnahus. Även familjemedlemmar ska få rätt att få hjälp med sin psykiska ohälsa som en konsekvens av att en nära anhörig varit utsatt för brott. Alla barn som utsatts för våld ska screenas för traumasymtom. Vid utfall på screeningen ska en psykologisk bedömning erbjudas.

Finns rutiner på hur Barnhuset arbetar med barns delaktighet?

Har barn varit med och tyckt till om Barnhusets lokaler? Ja Nej

Finns information till barn vart och hur de kan lämna feedback? Ja Nej

Finns det dokumenterat vem som har ansvar för att barnens åsikter tas till vara? Ja Nej

Finns det rutiner på hur återkoppling sker till barn som lämnat feedback? Ja Nej

Utmaning:

I Barnhusprocessen behöver barnet i förhållande till ålder och mognad kunna vara delaktig i utförandet av stöd och behandling men också i själva processen. En utmaning är att det inte alltid finns någon för barnet att vända sig till för att berätta om sina upplevelser, och ingen som ansvarar för att delaktighet utförs. En utmaning är också att just återkoppling på barns delaktighet är något som ofta glöms bort.

Rekommendationer:

Rädda barnen rekommenderar att Barnhuset ser barn som de rättighetsbärare de är och har tydliga rutiner med uppföljning på hur barns rätt till delaktighet utförs.

Får barnet information om vilka rättigheter barnet har under hela processen genom Barnhuset?

Blir barnet som kommer till Barnhuset informerad om vad ett Barnhuset är? Ja Nej

Finns information om till vem barnet kan vända sig till med sina frågor? Ja Nej

Finns information utformat för barn i olika åldrar och behov, till exempel med bildstöd? Ja Nej

Finns det rutiner för hur återkoppling sker till barnet från de olika professioner som barnet möter på Barnhuset? Ja Nej

Utmaning:

En utmaning är att barnens rättigheter att få information inte alltid tillgodoses. Det är inte alltid barnet blir informerad om vad som kommer att hända på Barnhuset eller förstår vart de ska under resan till dit. Barn blir inte alltid informerade om anledningen till att en förundersökning läggs ner eller har möjlighet att ställa frågor angående beslutet. Barn blir heller inte alltid informerade om vad som kommer att hända under läkarundersökningen eller att de har rätt att avbryta om de inte vill medverka. En ytterliggareutmaning är att den informationen som ges inte alltid är anpassad till det unika barnet, som exempel att anpassning inte sker med översättning av text eller utifrån barnets mognad.

Rekommendationer:

Rädda barnen rekommenderar att alla barn som kommer till Barnhuset får anpassad information om sina rättigheter under hela processen genom Barnhuset.

Är skyddsbedömningar av god kvalitet?

Gör socialtjänsten sin utredning om behovet av skydd på både kort och lång sikt? Ja Nej

Används standardiserade riskbedömningar där det finns underlag? Ja Nej

Görs den sociala utredningen oberoende av polisens förundersökning? Ja Nej

Följs behovet av skydd upp kontinuerligt och uppdateras löpande enligt nya uppgifter som kan förekomma? Ja Nej

Kompetensutvecklas ansvarig socialsekreterare kontinuerligt? Ja Nej

Utmaning:

Det kan vara svårt att bedöma vilket skydd som är bäst för barnet. Socialtjänsten har ansvaret för att utreda barnens behov av skydd på kort och lång sikt. Utmaningar finns till exempel då det är misstanke om våld inom familjen och barnet kan behöva skyddas från delar eller hela sin familj. Det finns utmaningar med små barn som inte kan berätta eller barn som inte vill berätta. En utmaning är att socialtjänstens utredning om skydd ska vara frikopplad från polisens förundersökning av brott, ibland kan dessa två helt olika utredningar blandas ihop. Till exempel händer det att socialtjänsten av rädsla för att störa förundersökningen inte tar sitt ansvar att se till barnets behov av skydd. En utmaning är också att det inte används standardiserade riskbedömningar.

Rekommendationer:

Rädda Barnen rekommenderar att socialtjänsten fortlöpande kompetensutvecklas och har handledning för att kunna upprätta skyddsbedömningar med kvalitet.

Är Barnhuset organiserat med barnet i fokus?

Finns rutiner för hur samråd initieras och genomförs? Ja Nej

Finns rutiner för hur utbyte av information görs? Ja Nej

Finns det processbeskrivning utifrån barnet i fokus som visar barnets väg genom Barnhuset? Ja Nej

Finns ansvarsbeskrivning för alla professioner på Barnhuset? Ja Nej

Utmaning:

Med olika professioner med olika huvudmän som ska samverka finns naturligt olika intressen som kan skapa intressekonflikter. Det kan medföra en utmaning i att behålla en helhetssyn och barnets behov i fokus. Det är inte ovanligt att utmaningar i samarbetet mellan de olika aktörerna som lyder under olika sekretesslagstiftning gör att barnets behov och rättigheter åsidosätts. Det behövs rutiner och processbeskrivningar för att tydliggöra vem som gör vad, när och hur för att säkerställa att barnets behov möts och dess rättigheter respekteras.

Rekommendationer:

Rädda barnen rekommenderar att organisera verksamheten på Barnhuset utifrån att barnet är i fokus under hela processen och att en helhetssyn tillämpas av alla professioner.

Debattartiklar Barnahus

För regioner/kommuner utan tillgång till Barnahus

De allra flesta barn i Sverige har idag tillgång till Barnahus, men det finns fortfarande **kommuner/regioner** vars invånare inte hör till något Barnahus. **X kommun/region** är en av dessa. Detta måste ändras. Alla barn har rätt till likvärdiga insatser på likvärdiga Barnahus. Det gäller även barnen i **X kommun/region**.

Barn som har utsatts för brott behöver träffa många olika professionella, inom socialtjänst, polis och åklagarväsen och ofta även såväl fysisk som psykiatrisk hälso- och sjukvård. För att processen ska bli så barnvänlig som möjligt finns Barnahus där barnet ska kunna träffa alla berörda personer på en och samma plats i stället för att slussas runt mellan olika verksamheter.

Rädda Barnen släpper nu en rapport som visar på stora brister för våldsutsatta barns tillgång till skydd, stöd, vård och behandling. Rapporten "Mellan stolarna: Barn som har utsatts för våld och inte får hjälp att må bra igen – Ett dubbelt svek" visar på brister både vad gäller tillgången till Barnahus och kvaliteten på de insatser som genomförs inom ramen för Barnahus.

Barnahus behöver finnas i hela Sverige och de insatser som ges där behöver vara lika över landet. Barnets rätt till information och delaktighet genom processen behöver garanteras. Alla barn och familjer ska också erbjudas krisstöd på Barnahus. Ibland ges krisstöd endast till de vuxna runtomkring barnet, men det är viktigt att även erbjuda krisstöd direkt till barnet.

Eftersom det inte finns någon nationell styrning och bindande riktlinjer är det upp till varje Barnahus hur verksamheten organiseras. Detta innebär till exempel att det är upp till varje Barnahus att bestämma hur barnet ska ges information och av vem. Variationerna är därför stora. På en fjärdedel av landets Barnahus erbjuds i dagsläget inget krisstöd alls. Det är oacceptabelt.

En del barn är utöver krisstöd i behov av fördjupad bedömning och ytterligare insatser inom till exempel barn- och ungdomspsykiatri. Det behöver finnas tydliga remitteringsvägar till hälso- och sjukvård, där barnet tas emot och möts av personal med kompetens om våld mot barn. Rädda Barnen ser behov av en nationell styrning av Barnahus för att säkerställa att alla barn får likvärdiga insatser.

Ett första steg är att se till att det över huvud taget finns ett Barnahus att tillgå. Barnen i **X kommun/region** kan inte vänta längre. Rädda Barnen vill se att det inrättas ett Barnahus av hög kvalitet som kan säkerställa att barns behov av skydd, stöd och behandling tas omhand på ett barnvänligt sätt.

Barn som har utsatts för brott behöver träffa många olika professionella, inom socialtjänst, polis och åklagarväsen och ofta även såväl fysisk som psykiatrisk hälso- och sjukvård. För att processen ska bli så barnvänlig som möjligt finns Barnahus där barnet ska kunna träffa alla berörda personer på en och samma plats i stället för att slussas runt mellan olika verksamheter. Barnen i **X kommun/region** har tillgång till Barnahus, men Rädda Barnen ser behov av utveckling för att det ska fungera optimalt.

Rädda Barnen släpper nu en rapport som visar på stora brister för våldsutsatta barns tillgång till skydd, stöd, vård och behandling. Rapporten "Mellan stolarna: Barn som har utsatts för våld och inte får hjälp att må bra igen – Ett dubbelt svek" visar på brister både vad gäller tillgången till Barnahus och kvaliteten på de insatser som genomförs inom ramen för Barnahus.

Barnahus behöver finnas i hela Sverige och de insatser som ges där behöver vara lika över landet. Barnets rätt till information och delaktighet genom processen behöver garanteras. Alla barn och familjer ska också erbjudas krisstöd på Barnahus. Ibland ges krisstöd endast till de vuxna runtomkring barnet, men det är viktigt att även erbjuda krisstöd direkt till barnet.

Eftersom det inte finns någon nationell styrning och bindande riktlinjer är det upp till varje Barnahus hur verksamheten organiseras. Detta innebär till exempel att det är upp till varje Barnahus att bestämma hur barnet ska ges information och av vem. Variationerna är därför stora. På en fjärdedel av landets Barnahus erbjuds i dagsläget inget krisstöd alls. Det är oacceptabelt.

En del barn är utöver krisstöd i behov av fördjupad bedömning och ytterligare insatser inom till exempel barn- och ungdomspsykiatri. Det behöver finnas tydliga remitteringsvägar till hälso- och sjukvård, där barnet tas emot och möts av personal med kompetens om våld mot barn. Rädda Barnen ser behov av en nationell styrning av Barnahus för att säkerställa att alla barn får likvärdiga insatser.

Barnen i **X kommun/region** har glädjande nog tillgång till Barnahus. Men vi kan inte nöja oss där. Det måste garanteras att kvaliteten på Barnahus är hög och att barn får den hjälp de har rätt till. Barn och familjer behöver garanteras tillgång till krisstöd, och det måste finnas fungerande och snabba vägar för barn att få psykiatrisk behandling. Rädda Barnen vill se att varje barn som utsatts för våld får sina behov av skydd, stöd och behandling tillgodosedda. Detta behöver göras på ett barnvänligt sätt – något som Barnahus ska kunna garantera.

Samtal om Mellan stolarna – Barn som har utsatts för våld och inte får hjälp att må bra igen – Ett dubbelt svek

Förslag på program (1–2 h rundabordssamtal eller panelsamtal). Programmet nedan är ett förslag med syfte att inspirera till exempel en lokalförening som vill genomföra ett rundabordssamtal. Välj ut de delar i programmet och de bilder i Power Point-presentationen som passar just er. Anpassa också efter vilka som deltar i samtalet. Det kan vara svårt att hinna med alla frågor. Olika frågor är också olika relevanta beroende på om det är politiker eller tjänstepersoner, om de som är med arbetar mer operativt inom socialtjänst och vård eller om de arbetar mer strategiskt i kommun eller region. Självklart kan det ju också finnas frågor i just ditt lokala sammanhang som är viktiga att ta upp, men som inte är med i denna mall. Prioritera dem!

Hälsa välkomna och beskriv syftet med dagens rundabordssamtal. Berätta kort om Rädda Barnen, om vårt uppdrag och om vårt arbete med våldsutsatta barn.

Presentation

Runda: Mitt namn är X och jag representerar XX (förvaltning, nämnd, organisation osv)

Inledning

Beroende på deltagarnas förförståelse kan man inleda med exempelvis:

- Powerpointpresentation 30–60 min (finns att hämta på medlemsidorna)
- Film

Samtal

Beroende på dynamiken i samtalen kan man antingen moderera ett samtal utifrån en talarlista eller fördela ordet ungefär lika för alla i "rundor", där varje deltagare får en viss tid på sig att ge sitt perspektiv.

Allmän reflektion

Utifrån att ha läst rapporten/lyssnat på presentation/ sett film etc

1. Har ni några tankar eller reflektioner ni skulle vilja dela? *Korta reflektioner 1 min/person*

I rapporten/presentationen presenteras problemområden som kan göra att barn faller mellan stolarna.

2. Hur ser det ut i vår kommun/region? (Välj eventuellt ut ett antal problemområden på förhand som du vet är särskilt aktuella i er kommun/region) *Korta reflektioner 1-2 min/person*

Rekommendationer

Rädda Barnen har kommit fram till ett antal rekommendationer för att säkerställa att varje barn som varit utsatt för våld får hjälp att må bra igen. Utifrån dessa vill vi diskutera frågorna nedan:

Fånga upp varje barn som har behov av stöd och behandling efter våldsutsatthet

När professionella får kunskap om att ett barn har varit utsatt för våld i hemmet ska det finnas rutiner för att säkerställa att barnets behov av stöd och behandling uppmärksammas. Alla barn som utsatts för våld ska screenas för traumasymptom. Vid utfall på screeningen ska en psykologisk bedömning erbjudas.

3. Hur ser det ut i er kommun/region? Gör professionella som träffar våldsutsatta barn en screening för traumasymptom? Hur kan ni säkerställa att detta görs?

Undanröj hinder så att barn får de behandlingsinsatser de behöver för att må bra igen

I rapporten beskrivs flera olika orsaker till att barn faller mellan stolarna och inte får behandlingsinsatser inom hälso- och sjukvården efter våldsutsatthet. Se till att överbrygga och undanröja dessa hinder.

4. Vilka hinder finns i er kommun/region? Hur kan ni arbeta för att överbrygga hindren?

Hjälp våldsutsatta barn och föräldrar att hitta rätt bland lokala aktörer

Inrätta lokala våldslotsar som kan stötta och lotsa våldsutsatta barn och deras nära vuxna. Vårdslotsarna ska ha god kännedom om vilka aktörer som finns lokalt och kunna hjälpa barn och familjer att få kontakt med dem. De ska kunna överblicka, samordna och tillhandahålla såväl information som praktiskt stöd med lotsning.

5. Hur skulle lokala våldslotsar kunna organiseras i er kommun/region? Vilka aktörer skulle behöva samverka? Var skulle en våldslot bäst placeras i er kommun/region?

Ge varje barn tillgång till likvärdiga Barnahus

Barnahus behöver finnas i hela Sverige och de insatser som ges där behöver vara lika över landet. Barnets rätt till information och delaktighet genom processen behöver garanteras. Alla barn och familjer ska också erbjudas krisstöd på Barnahus.

Vid behov av ytterligare behandlingsinsatser ska barnet remitteras till ordinarie hälso- och sjukvård. Det behöver finnas tydliga remitteringsvägar till hälso- och sjukvård, där barnet tas emot och möts av personal med kompetens om våld mot barn.

6. Hur ser tillgång till Barnahus ut för barnen i er kommun/region? Vilka insatser erbjuds där? Hur fungerar det att remittera barn från Barnahus till psykiatrisk hälso- och sjukvård? Vad behöver stärkas när det gäller Barnahus i er kommun/region?

Nästa steg

- Avsluta med en runda där varje person får sammanfatta vad de åtar sig att göra utifrån ansvar och mandat
- Nästa steg för varje person, max 1 min vardera

Tack för idag!

Tacka alla deltagare och redogör för hur ni som exempelvis lokalförening kommer att följa upp samtalet.